

CAPÍTOL I

L'ESNOB VIST AMB HUMOR

Hi ha esnobs relatius i esnobs absoluts. Per esnobs absoluts em refereixo als que ho són a tot arreu, amb tothom i a totes hores, des de la joventut fins a la tomba, perquè la naturalesa els ha dotat de la qualitat de l'esnobisme, mentre que els altres són esnobs només en circumstàncies i situacions concretes de la vida.

Per donar-ne un cas, una vegada vaig conèixer un home que davant meu va cometre un acte tan execrable com el que he comentat que vaig realitzar amb la finalitat de molestar el coronel Snobley, és a dir, fer servir la forquilla com a escuradents. Es tractava d'un home amb qui compartíem taula al cafè Europa (situat davant per davant del Teatro di San Carlo, i que, com tothom sap, és l'únic lloc de Nàpols on es pot menjar com Déu mana) i que es menjava els pèsols fent servir el ganivet. Era una persona que d'entrada m'havia caigut molt bé; ens havíem conegut al cràter del Vesuvi, i poc després ens havien robat i ens havien segrestat uns bandolers calabresos, fet que ara no ve a tomb; un home amb molta finor d'esperit, bon cor i vastos coneixements, però que jo no havia vist mai davant d'un plat de pèsols i em va afligir profundament veure la forma com el despatxava.

Després d'haver-lo vist produir-se en públic d'aquella manera, només em va quedar una sortida: trencar la meva relació amb ell. Vaig encomanar a un amic comú (l'honorable senyor Poly Anthus) que li comunicés el fet amb tanta delicadesa com

pogués, dient-li que una penosa circumstància —que no minva gens l'honor del senyor Marrowfat ni la meva estimació per ell— m'obligava a renunciar a la meva intimitat amb ell; i, quan aquell mateix vespre vam coincidir al ball de la duquessa de Monte Fiasco, vam fer com si no ens coneguéssim.

Tot Nàpols en va anar ple, d'aquella separació de Damó i Pítias —de fet, en Marrowfat m'havia salvat la vida més d'una vegada—; però ¿quina alternativa em quedava, com a senyor anglès que era?

El meu benvolgut amic era, en aquest cas, un esnob relatiu. En persones d'alta condició de qualsevol altre país no és esnob servir-se del ganivet de la forma que s'acaba de comentar. He vist el duc de Monte Fiasco escurant la plata amb el ganivet, i tots els prínceps que l'acompanyaven a taula fent el mateix. He vist, a l'hospitalària taula de Sa Altesa Imperial la gran duquessa Estefania de Baden (a qui prego que tingui un record benevolent per al seu servidor més devot si mai posa els seus ulls imperials en aquestes modestes ratlles), he vist, deia, la princesa hereva de Potztausend-Donnerwetter (aquella dona de bellesa serena) fer servir el ganivet en comptes d'una forquilla o una cullera; quasi l'hi he vist empassar-se'l, valga'm Déu, com en Ramo Samee, el menjasabres indi. I ¿en vaig fer escarafalls? ¿Vaig perdre estimació per la princesa? No, dolça Amalia!⁶ Una de les passions més sinceres que cap dona hagi inspirat mai és la que aquella dama va suscitar en el meu cor. Quina gran bellesa! Que per molts anys el ganivet porti aliment a aquells llavis, els més vermells i més gentils del món!

Durant quatre anys no vaig revelar a cap mortal la causa de la meva renyina amb en Marrowfat. Coincidíem a les festes aristocràtiques d'amics i parents; ens fregàvem els colzes a la sala de

ball o a taula; però la distància es va mantenir, aparentment insalvable, fins al 4 de juny de l'any passat.

Va ser a casa de Sir George Golloper. Estàvem entaulats, ell a la dreta i un humil servidor a l'esquerra de l'encisadora senyora Golloper. A l'àpat hi havia un plat amb pèsols; ànec amb pèsols. Em vaig posar a tremolar quan vaig veure que en Marrowfat se'n servia, i em vaig tombar amb angúnia per no haver de veure com el cobert se li enfonsava entre les barres.

Per a sorpresa i alegria meva, vaig veure que se servia de la forquilla com qualsevol cristià! No va recórrer a la freda fulla ni una sola vegada. Va venir-me a la memòria el record dels seus bons serveis, com ara el nostre rescat de mans dels facinerosos, la seva galant conducta en el cas de la comtessa Dei Spinachi o el préstec que m'havia fet de 1.700 lliures. Vaig estar a punt d'esclatar en llàgrimes de joia, i la veu em va tremolar d'emoció. Vaig exclamar: «George, amic meu! George Marrowfat, benvolgut amic. Brindem amb una copa de vi!»

En rjolant-se, profundament commogut i quasi tan tremolós com jo, en George em va respondre: «¿De què la voldreu, Frank? ¿De Hochheimer o de Madeira?» Si no arriba a ser perquè hi havia gent, l'hauria abraçat. La senyora Golloper no s'hauria imaginat mai la causa de l'emoció que va enviar l'ànec que jo trinxava a la falda del seu vestit de setí rosa. Aquella dona tota bondat va disculpar-me l'error, i el cambrer es va emportar l'ocell.

Des d'aleshores que som amics íntims, i en George no ha recaigut més en el seu hàbit detestable. Va adquirir-lo en una escola rural on conreaven pèsols i només menjaven amb forquilles de dues pues, i no va ser fins que no va anar a viure al continent, on l'ús de la forquilla de quatre pues és general, que no va perdre aquest costum nefast.

En això —en això i prou— em confesso partidari de l'escola del bon gust; i si aquest relat indueix ni que sigui un dels meus lectors a reflexionar i a preguntar-se interiorment si menja els pèsols amb ganivet o no, i a adonar-se de la desgràcia a què s'aboca si hi continua i hi aboca tothom de la família que és testimoni del seu exemple, aquestes ratlles no s'hauran escrit en va. I, independentment de com puguin ser altres autors, se m'ha de reconèixer, modèstia a part, que, si altra cosa no, sóc una persona honrada.

Ara bé, com que sempre hi ha lectors curts d'enteniment, valdrà més que expliqui la moral de la història. És la següent: quan la societat estableix uns costums, la gent ha d'obeir-ne els preceptes i conformar-se a allò que se li dicta.

Si decidís anar al British and Foreign Institute⁷ (i Déu me'n guard que hi hagués d'anar per cap motiu i amb cap mena d'uniforme), si anés a alguna de les seves trobades amb bata i sabatilles en comptes d'anar-hi com un senyor, és a dir, amb escarpins, armilla daurada, barret de copa plegable, coll postís i gran corbata de batista, insultaria la societat tant com si mengés pèsols amb ganivet. Els porters de l'Institute farien ben fet de foragitar-ne la persona que cometés una transgressió d'aquesta mena. Un transgressor així és, als ulls de la societat, un esnob recalitrant i repatani. La societat té un codi, una policia i unes institucions de govern, i qui es vulgui beneficiar dels decrets promulgats per al bé comú s'hi ha de conformar.

L'egoisme em repugna per naturalesa, i no suporto la vanagloria; però no em sé estar de consignar aquí un cas que il·lustra aquest punt i en el qual diria que vaig obrar amb força prudència.

Fa uns quants anys era a Constantinoble per complir una delicada missió. Els russos feien un doble joc (això que quedi entre

nosaltres), i ens vam veure obligats a recórrer a un negociador addicional: Leckerbiss, baixà de Rumèlia, que en aquella època era visir de la Porta i va oferir al cos diplomàtic un banquet al seu palau d'estiu de Büyükdere. Jo seia a l'esquerra del visir, mentre que el delegat rus, el comte de Diddloff, seia a la seva dreta. En Diddloff és un dandi que hauria caigut mort només d'olorar una rosa; havia provat d'assassinar-me tres vegades durant les negociacions, però ens tractàvem com a amics en públic i ens saludàvem amb gran cordialitat i cortesia.

El visir és —o era, per desgràcia, perquè el van escanyar amb el cordó de seda— un partidari acèrrim de les antigues tradicions turques. Menjàvem amb els dits, i fèiem servir pans plans en comptes de plats; l'única llicència que es permetia era la de prendre begudes alcohòliques europees, que consumia amb delit. Era de molta vida. Entre altres menges, al davant li van deixar una plata molt grossa amb un anyell embolcallat amb la seva pròpia llana i farcit de prunes, all, assafètida, bitxos i altres condiments, formant el poti-poti més fastigós que cap mortal hagi ensumat o tastat. El visir se'n va fer un fart; i, conforme al costum oriental, va insistir a obsequiar-ne els companys de taula que tenia a banda i banda; i, quan trobava una porció especialment carregada d'espècies, l'entaforava ell mateix amb la mà a la boca dels seus convidats.

No oblidaré mai la cara del pobre Diddloff quan Sa Excel·lència, després d'haver pastat amb els dits una mena de mandonguilla d'aquell poti-poti tot dient «bak bak» (que significa «és molt bo»), va fer prendre aquella bola repugnant a en Diddloff. El rus va obrir els ulls d'angúnia en el moment que l'hi entrava a la boca, i se la va empassar amb una ganyota que em va fer pensar que li vindria un espasme; aleshores va agafar una ampo-

lla que tenia al costat, que es va imaginar que era un Sauternes, però va resultar ser conyac, i se'n va fer baixar coll avall quasi mig litre abans d'adonar-se del seu error. Allò el va deixar fora de combat; van treure'l mig mort del menjador i el van deixar en una glorieta que mirava al Bòsfor perquè li toqués l'aire.

Quan em va tocar el torn, em vaig empassar aquella samfaina amb un somriure, vaig dir «Bismil·là», em vaig llepar els llavis amb fruïció i, quan van servir el següent plat, vaig ser jo qui va afanyar-se a fer-ne una bola, que vaig introduir a la boca del vell visir amb tanta elegància que me'l vaig guanyar a l'acte. El resultat va ser que Rússia va ser expulsada de la cort i que es va firmar el tractat de Kabobanoble. Pel que fa a en Diddloff, va caure completament en desgràcia: el van fer tornar a Sant Petersburg, i Sir Roderick Murchison el va veure, amb el número 3.967, treballant a les mines dels Urals.

La moral d'aquesta història és, no cal dir-ho, que en la societat hi ha moltes coses desagradables que ens hem d'empassar fent bona cara.